

संपादकीय लेखणीतून...

वारकरी संप्रदाय आणि भागवत एकादशी

हिंदू पंचांगानुसार प्रत्येक महिन्यातील दोन्ही पक्ष- शुक्ल व कृष्ण पक्षांमधील अकराव्या तिथीला एकादशी म्हणतात. जेव्हा एकादशीची तिथी दोन दिवस येते, तेव्हा पहिल्या दिवसाच्या एकादशीला "स्मार्त एकादशी" आणि दुसऱ्या दिवसाच्या एकादशीला "भागवत एकादशी" वा "वैष्णव एकादशी" म्हटले जाते. वारकरी संप्रदायात भागवत एकादशीचे व्रत अत्यंत भक्तीभावाने पाळले जाते.

भागवत विष्णूना प्रसन्न करण्यासाठी भागवत एकादशी व्रत केले जाते. वारकरी संप्रदायामध्ये एकादशी व्रत अगदी भक्तीभावाने ठेवले जाते. या दिवशी भागवत विष्णूची पूजा केली जाते. प्रत्येक चांद्रमासातील शुक्ल व कृष्ण पक्षातील ११व्या तिथीला एकादशी म्हटले जाते. या दिवशी विष्णू भक्त तसेच विठ्ठल भक्त उपावास करतात. एकादशीच्या दुसऱ्या दिवशी उपावास सोडला जातो. भागवत एकादशी हे हिंदू धर्मातील अत्यंत महत्त्वपूर्ण व्रत आहे. प्रत्येक एकादशीला व्रत ठेवणे हे मनुष्याच्या आध्यात्मिक उन्नतीसाठी आवश्यक मानले जाते, पण त्यातील भागवत एकादशी विशेष महत्त्वाची आहे. या एकादशीला श्रीविष्णूच्या भागवद्गीतेचे वाचन, व्रत, उपावास आणि विविध धार्मिक कृत्ये केली जातात. याचे धार्मिक, आध्यात्मिक आणि पारंपरिक महत्त्व अनन्यसाधारण आहे. भागवत एकादशीचे व्रत हे त्या, तत्पणा आणि भक्तिरूपी पवित्रता साधण्यासाठी महत्त्वाचे ठरते. भागवत एकादशीला श्रीविष्णूच्या अशीवावदीने पापांचे नाश होते, आणि भागवताच्या जीवनात सुख, समृद्धी आणि शांती येते. या दिवशी भक्त श्रीविष्णूची पूजा करून, त्याच्या व्रताने सामर्थ्य मिळवण्यासाठी प्रार्थना करतात.

द्वारदशीच्या म्हणजे एकादशीनंतर एकदाच उपावास करणाऱ्या साधक आपले पक्षपातन करतो आणि आपल्या आत्म्याची शुद्धता साधतो. भागवत एकादशीच्या दिनी विशिष्ट व्रत आणि पूजा पाठ करणे, हे भक्तांचे पुण्य वाढवते आणि प्रत्येक व्रतारोपेचा उपस्यदेवतेशी जुळवून घेतले जाते. यामुळे भक्तांच्या जीवनात आंतरिक शांती आणि आत्मविवेकाने भरले जाते. आध्यात्मिक महत्त्व: एकादशीचे व्रत भक्तांना आत्मसाक्षात्काराच्या दिशेने मार्गदर्शन करते. व्रत ठेवताना आणि श्रीविष्णूची प्रार्थना करताना भक्त आंतरिक शांती आणि परिपूर्णता अनुभवतात. हे व्रत त्यांच्या मानसा शुद्धतेसाठी महत्त्वपूर्ण आहे, कारण ते त्यांना अनावश्यक चंचलतेपासून मुक्त करते आणि ध्यानात राहण्यासाठी योग्य वातावरण तयार करते. भागवत एकादशीचे व्रत ठेवणे म्हणजे एक दिवसासाठी दुनियेच्या सर्व विषयांचा त्याग करणे आणि फक्त भगवान श्रीविष्णूच्या ध्यानात रममाण राहणे, होय. पारंपरिक महत्त्व: भारतामध्ये प्रत्येक एकादशीला विशेष धार्मिक महत्त्व आहे, पण भागवत एकादशीला विशेष पारंपरिक उपास म्हणून मानले जाते. कटुभावाच्या प्रत्येक सदस्याने या दिवशी व्रत ठेवणे आणि श्रीविष्णूची पूजा करणे हे एक पारंपरिक कर्तव्य मानले जाते. या दिवशी अनेक भक्त मंदिरांमध्ये जाऊन श्रीविष्णूची पूजा करतात, व्रत घेतात आणि विशेष प्रसाद ग्रहण करतात. या दिवशी कर्तात: भगवान श्रीविष्णूला अर्घ्य केल्याने नेवळे, वस्त्रोद्धारक, पुष्पहार आणि भज्य पूजा व सामूहिक व्रत पूजा या सर्वांची विशेष महत्ता आहे.

जसे आपण भागवत एकादशीचे धार्मिक व आध्यात्मिक महत्त्व समजून घेतले तसेच या दिवसाचे सामाजिक महत्त्व जाणून घेणे व ते अंमलात आणणे, हे आपले कर्तव्य आहे. जसे आपण भागवान विष्णूची पूजा अर्चा करायला पावल्यासाठी पुण नावानची प्रार्थना करतो, तसे सामाजिक कार्याला या दिवशी उचित हातभार लावून आपण बरेच पुण्य कमवू शकतो. भगवान विष्णूच्या नावावर आधारित हि संस्था म्हणजेच नारायण सेवा संस्था हि तुमच्या हा कार्यात योग्य तो मदत करू शकते. नारायण सेवा संस्थान ही एक समाजसेवी संस्था आहे जी समाजातील विंचित घटक व अपंगांसाठी काम करते. या संस्थेने आपल्या सामाजिक कार्याने, शारीरिक व मानसिक त्रास असलेल्या व्यक्तींच्या जीवनात सकारात्मक बदल घडवण्यासाठी विविध सेवा सुरू केल्या आहेत. याचा काळजीपूर्वक अस्था पवित्र दिवशी केलेला दान हे उचित फल प्राप्तीसाठी योग्य ठरू शकतं. तर मा अस्था दिवशी दुग्धी जर या संस्थेद्वारे दान केले तर तुमचा पवित्र व्रतविधी अजून समृद्ध होईल! आपण तुमच्या जीवनात श्रीविष्णूच्या अशीवावदीने शांती व आनंद वायला मदत होईल. भागवत एकादशीचे व्रत धार्मिक, आध्यात्मिक आणि पारंपरिक महत्त्वांकडे लक्ष ठेवून घ्यायला आहे. हे व्रत भक्तांना त्यांच्या जीवनातील पापांची शुद्धता साधण्यास, आत्मसाक्षात्कार साधण्यास, आणि शांतीला अनुभव घेण्यास मदत करते. वार्गामो, नारायण सेवा संस्थान आपल्याला आपल्या दानाच्या माध्यमातून समाजातील गरजू लोकांसाठी मदत करण्याची संधी देते.

हिंदू धर्मातील एकादशी व्रताना अत्यंत पवित्र मानले जाते आणि त्यामध्येही भागवत एकादशी विशेष महत्त्वाची आहे. आपाड शुक्ल एकादशीला सजरी होणारी ही एकादशी भागवान श्रीविष्णू व त्यांच्या अवतार श्रीकृष्णच्या भक्तीला समर्पित ठरते. याला 'पद्मा एकादशी' किंवा 'आषाढी एकादशी' असेही म्हणतात. हा दिवस उपावास, पूजन, भजन-कीर्तन, श्रीमद्भागवत पाठ आणि दानमार्गाने भरलेला असतो. वारकरी संप्रदायासाठी तर भागवत एकादशी हा अत्यंत भक्तीचा तसेच आनंदचा दिवस असतो. पंढरपूरच्या विठोबा रक्छिणी मंदिरात लाखो भाविकांची वारी होते. या दिवशी केलेला उपावास आणि भक्ति आराधना, जीवनातील पापांचे क्षालन करून मोक्षप्राप्तीचा मार्ग दाखवतो, असे मानले जाते. यात भागवत एकादशीचे धार्मिक आणि आध्यात्मिक महत्त्व, व्रत करण्याची पद्धत, विविध प्रश्नां, तसेच विविध तीर्थक्षेत्रांतील साजरा होणारा उत्सव, जर तुमच्याला आध्यात्मिक रस असले तर हा दिवस भक्तीमयतेने अनुभवण्यास आव्हाने! वारकरी संप्रदायामध्ये परंपरेने भागवत एकादशी सजरी केली जाते. या एकादशीच्या दिवशी भागवान विष्णूची पूजा करून विष्णू भक्त दिवसभर उपावास करतात. भागवत एकादशी व्रत हे पूर्ण नियम, श्रद्धा व विश्वासाने केले जाते. या व्रताच्या प्रथमावृत्ती मोक्ष प्राप्ती होते. या व्रतामुळे अवयमेध धाव, घोर तणाव, तीर्थ न्नाज व दान या सर्वोपासून मिळणाऱ्या पुण्यापेक्षाही जास्त पुण्य मिळते, असे पौराणिक कथेत म्हटले आहे. वारकरी संप्रदायामध्ये एकादशीच्या व्रताने विशेष महत्त्व आहे. प्रत्येक मासात २ यात्रामार्गे वर्षामध्ये २४ एकादशी येतात. यातील चैत्रमासाला फारलून भागवतीला शुक्ल पक्षात- कामव, माहिनी, निजाला, शयनी, पुत्रत, परितीर्त्तनी, पाराशरुषा, श्रवोधिनी, मोक्षदा, प्रजापतिर्त्तनी, जयदा व आमलकी यांना समावेश होतो.

कुपोषणाशी लढा की व्यवस्थेशी? अंगणवाडी सेविकांचा संघर्ष

भारतात कुपोषणाची समस्या मुख्यप्राप्त संघवण्यासाठी आणि बालकांना शिक्षणाच्या प्रवाहात टिकवून ठेवण्यासाठी एकात्मिक बाल विकास सेवा आणि शासन पोषण आहारासारख्या महत्त्वाकांक्षी योजना सुरू करण्यात आल्या. कागदनावर या योजनांची उद्दिष्टे अत्यंत उदात्त आहेत. लोककल्याणकारी दिसतात; मात्र जमिनीवरील वास्तव अत्यंत विदारक आहे. ग्रामीण आणि दुर्गम भागातील अंगणवाड्यांमध्ये पोषण आहाराच्या नावाखाली दिला जाणारा निकट दर्जाची कच्चा माल, त्याविरोधात आवाज उठवणाऱ्या ग्रामाधिक कर्मचाऱ्यांची होणारी प्रशासकीय गळचेपी आणि व्यवस्थेत खालवर रुजलेली कंत्राटदार-अधिकारी साखळी यामुळे आज संपूर्ण पोषण व्यवस्थाच संकटात सापडली आहे. नुकतेच समोर आलेले अंगणवाडी सेविका देवनागरी पारधी यांचे प्रकरण या संपूर्ण भ्रष्ट व दडपशाही व्यवस्थेचा पर्दाफाश करणारे उरले आहे.

देवनागरी पारधी प्रकरणमध्ये सत्याचा आवाज दाबण्याचा प्रशासकीय प्रयत्न करण्यात येत आहे. अंगणवाडी सेविका हा ग्रामीण आरोग्य आणि बालविकासकाचा पाया मानला जाताना, अत्यंत तोंकड्या मानधनावर काम करणाऱ्या व महिला स्वतःच्या गावातील बालकांच्या पोषणाची जबाबदारी प्रामाणिकपणे सांभाळत असतात. जेव्हा देवनागरी पारधी यांनी अंगणवाडीत वाटप केल्या जाणाऱ्या पोषण आहारातील निकट दर्जा, धान्यातील त्रुटी आणि गैरप्रकारावर उघडपणे

प्रा. डॉ. सुधीर अग्रवाल वर्धा

वोट ठेवले, तेव्हा प्रशासनकडून सुधारणा होण्याची अपेक्षा होती. मात्र, व्यवस्थेने नेहमीप्रमाणे स्वतःच्या चुका झालक्यासाठी तक्रारदारांचाच लक्ष्य केले. कोणातही सखोल व निष्पक्ष चौकशी न करता पारधी यांचावर शिस्तभंगाचा ठपका ठेवून त्यांना कट सेवेतून बढतर्फ करण्यात आले. व्यवस्थेतील विसंगती उघडी पाडणाऱ्या एका सामान्य सेविकेवर झालेली ही कारवाई नेव्हट एका व्यक्तीवरचा अन्याय नव्हता, तर प्रशासनातील चुकीच्या गोष्टींविरोधात बोलणाऱ्या प्रत्येकाचे तोंड बंद करण्याचा एक धाकटपट्टा होता.

माध्यमांचे समाजभान आणि लोकशक्तीचा विजय या अन्यायविरुद्ध सोशल मीडियाचे प्रत्यक्ष घातकांमध्यवर्तून निष्पक्ष वातावरण तयार होणे वस्तुस्थिती समोर आणली, तेव्हा या प्रकरणाला जनआंदोलनाचे स्वरूप प्राप्त झाले. राजस्थान सरकार पसरली आणि सर्वसामान्य नागरिक, पालक, सामाजिक कार्यकर्ते तसेच कर्मचाऱ्यांची संघटना एकवटल्या. मार्गमांचा वाहता दबाव आणि सर्व स्तरांनु उघडताला संताप लक्षात घेऊन जिह्वा परिपट प्रशासनाला अखेर नरमाईची भूमिका घ्यावी लागली. जिह्वा परिपट अथध्यांनी प्रकरणाची पुनर्पडताळणी करून देवनागरी पारधी यांच्यावरील बढतर्फेचे अदरेष्टा पूर्णपणे मागे घेतले आणि त्यांना सन्मानाने पूर्ववत सेवेत

रुजू करून घेतले. हा निर्णय एका सेविकेचा व्यक्तिगत विजय तर आहेच, शिवाय तो प्रशासकीय मनमानीविरोधात जागृत पत्रकारिता आणि जगशक्तीच्या विजयाचे प्रतीकही ठरला.

देवनागरी पारधी यांची पुनस्थापना झाली असली, तरी त्यांनी ज्या गंभीर प्रभावाने वोट ठेवले होते, तो मूळ प्रश्न आजही कायम आहे. शासनाच्या वतीने दिला जाणारा पोषण आहार खरोखरच बालकांच्या पोषणासाठी उपयुक्त आहे का? अनेक केंद्रांवर बुरशी लागलेली पोट, अब्जा पडलेले धान्य, खडेचुट डाळी आणि चवहीन अन्न पुरवले जात असल्याच्या तक्रारी सातत्याने समोर येतात. ज्या वयात बालकांच्या मेंदूची आणि शरीराची वाढ होत असेल, त्याच वयात त्यांना अशा प्रकारचा निकट आहार देणे हा त्यांच्या आरोग्याची चाललेला उघड खेळ आहे. निकट अन्नामुळे बालकांना पोटाचे विकार, संसर्ग आणि दीर्घकालीन कुपोषणाचा सामना करावा लागतो. गरिबीमुळे शासकीय अंगणवाड्यांवर अवलंबून असणाऱ्या गरीब बालकांच्या मुलांच्या वाढत्याला हे निकट अन्न का यावे, हा एक अत्यंत गंभीर सामाजिक आणि मानवी हक्कांचा प्रश्न आहे.

या गैरव्यवस्थेला जबाबदार कोण, याचा शोध घेतल्यास पोषण आहार वाढत्याला केंद्रीकृत कंत्राट पद्धती हे मुख्य कारण असल्याचे स्पष्ट होते. बघा कंत्राटदारांना हजारो केंद्रांचे कंत्राट दिले जाते. अधिक नफा मिळवण्याच्या हव्यासापोटी हलक्या दर्जाचा माल खरेदी केला जातो. या संपूर्ण प्रक्रियेत अन्न दर्जा तपासणी

करणाऱ्या सरकारी प्रयोगशाळा, स्थानिक पुरवठा अधिकारी आणि प्रशासकीय अधिकारी यांची संगनमताची साखळी कार्यरत असेल. कमिशनगार गणितामुळे तपासणी अहवाल केवळ कागदावर 'उत्कृष्ट' दाखवले जाताना, जेव्हा अन्न निकट निघते, तेव्हा दोष स्वयंपाकी किंवा अंगणवाडी सेविकेवर ढकलून मुख्य कंत्राटदार आणि त्यांना संरक्षण देणारे वरिष्ठ अधिकारी नामानिराळे राहतात. जोपर्यंत निकट अन्न पुरवणाऱ्या ठेकेदारांना कायमस्वरूपी काळ्या यादीत टाकून त्यांचावर पाहणीची ताबो ठोकण्याचे शेत फौजदारी गुन्हे दाखल होता नाहीत, तोपर्यंत ही साखळी टुंगण नाही.

शाश्वत तोंडगे आणि धोरणात्मक सुधारणांची गरज केवळ एका प्रकरणाला कारवाई मागे घेऊन संपूर्ण यंत्रणा सुधारणार नाही; त्यासाठी मूलभूत धोरणात्मक सुधारणांची नितांत गरज आहे. पोषण आहाराची केंद्रीकृत कंत्राट पद्धत पूर्णपणे बंद करून धान्य खरेदी व स्वयंपाकीच्या जबाबदारी स्थानिक महिला बचत गट आणि ग्रामपंचायतीकडे सोपविली पाहिजे. गावातील महिला स्वतःच्या मुलांच्या आहारात कधीही भेसळ होऊ देणार नाहीत. प्रत्येक अंगणवाडी आणि शाळेत पालक, स्थानिक वैद्यकीय अधिकारी आणि ग्रामस्थांची एक स्वतंत्र 'अन्न दर्जा तपासणी समिती' असावी. या समितीच्या प्रत्यक्ष तपासणी आणि मंजूरीनंतरच अन्नाचे वाटप होईल. पोषण आहारातील त्रुटी उघड करणाऱ्या अंगणवाडी

सेविका किंवा नागरिकांना कायदेशीर संरक्षण मिळाले पाहिजे, जेणेकरून प्रशासनाकडून त्यांच्यावर सुडबुद्धीने कारवाई होणार नाही. पारदर्शक डिजिटल ट्रॅकिंगने धान्याची आवक, त्याचे गुणवत्ता प्रमाणपत्र आणि वाटपाची माहिती सार्वजनिक पोर्टलवर रियल-टाइम उपलब्ध असावी. ज्यामुळे सर्वसामान्यांनाही त्यावर नजर ठेवता येईल.

देवनागरी पारधी यांनी दिलेला लढा हा व्यवस्थेला लागलेली कोंड दाखवून देणारा आरसा आहे. लोकशाहीत याआस आहे. केवळ सरकारी ताबो ठोकणे रिक्कामी करण्याचे सातत्याने, तर त्या शेटपट्ट्या घटकापर्यंत प्रामाणिकपणे पोहोचल्या पाहिजेत. महाराष्ट्रातील भावी पिढी सुद्ध, सशक्त आणि निरोगी घडवण्याची असेल, तर निकट पोषणाच्या मुख्यवर धाव घ्यायला पारदर्शक व जबाबदार व्यवस्था निर्माण करणे हीच काळजी खरी गरज आहे.

लोकशाही व्यवस्थेत अंगणवाडीतील निकट पोषण आहारासारख्या गंभीर विषयावर सरकार आणि प्रशासनाला जाब विचारणे हा केवळ नागरिकांच्या आणि कर्मचाऱ्यांचा अधिकार नसून ते एक मूलभूत कर्तव्य आहे. अंगणवाडीत वाटप होणाऱ्या अन्नाने अब्जा, बुरशी किंवा निवड माल आढळल्यास त्यावर वोट ठेवणे म्हणजे सरकारविरोधी कट नसून, निष्ठाप बालकांचे आरोग्य वाचवण्यासाठी आणि व्यवस्थेतील भ्रष्टाचार उघडा पाडण्यासाठी उठवलेला सजग आवाज असतो. भारतीय कलम

१९(१)(अ) अन्वये मिळालेले अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य हेच अपरिहार्य करते की, सरकार जनतेच्या सेवेसाठी असावे आणि त्यांच्या चुकीच्या धोरणांवर किंवा लाचखोर कंत्राटदार-अधिकारी साखळीवर समनसरी मार्गाने टीका करणे हा लोकशाहीचा आत्मा आहे. जर व्यवस्थेतील त्रुटीवर भीतीपोटी कोणी बोललेच नाही, तर बालकांचे आरोग्य कायम धोक्यात राहील आणि प्रशासकीय मनमानी अधिक फोफावेल; त्यामुळे लोकहितासाठी, सत्याचा बाजूने आणि बालकांच्या भविष्यासाठी निष्पक्षपणे प्रश्न विचारणे व आवाज उठवणे हे कोणत्याही दडपशाहीपेक्षा अधिक न्याय्य आणि आवश्यक आहे. अंगणवाडी केंद्रमधील पोषण आहारातील त्रुटी आणि निकट दर्जाविरोधात आवाज उठवल्यामुळे अंगणवाडी सेविका देवनागरी पारधी यांच्यावर प्रशासनाने तडकाफडकी बढतर्फेची कारवाई केली होती. सोशल मीडियावरील मोहिमेच्या वाढत्या दबावामुळे अखेर जिह्वा परिपट अथध्यांनी ही कारवाई मागे घेऊन पारधी यांना सेवेत पुनस्थापित करावे लागले. हे प्रकरण केवळ एका सेविकेच्या पुनर्रगमनापुरते मर्यादित नसून, ते पोषण आहाराच्या नावाखाली गरीब मुलांच्या आरोग्याची होणाऱ्या खेळामधील गंभीर त्रुटी उघड करते. निकट अन्न पुरवणाऱ्या कंत्राटदार आणि टक्केवारीच्या हव्यासापोटी दुर्लक्ष करणारे तपासणी अधिकारी या व्यवस्थेत अजबदार असून, जोपर्यंत आहार वाटपाचे काम स्थानिक महिला बचत गटांकडे सोपवले जात नाही, पालक-वैद्यकीय अधिकार्यांची स्वतंत्र तपासणी समिती कार्यरत नाही ती आणि दोषीवर कठोर फौजदारी कारवाई होत नाही, तोपर्यंत बालकांच्या आरोग्याचा हा मृत्युभ्रंश प्रश्न कायमस्वरूपी सुटणाऱ्या नाही.

- १६९६१९४३०९

ऑस्ट्रेलियाचा बांगलादेशवरील विजय

भारताच्या पथ्यावर, कोलंबोत भारत स्थितीत!

ऑस्ट्रेलियाविरुद्धच्या दुसऱ्या कसोटीत बांगलादेशचा झालेला पराभव, जागतिक कसोटी चॅम्पियनशिप (डब्ल्यूटीसी) च्या अंतिम फेरीच्या शर्वतीत भारतासाठी फायदेशीर ठरला आहे. मॅके येथे ऑस्ट्रेलियाने बांगलादेशला एक डाव आणि ५२ धावांनी पराभूत केले, ज्यामुळे बांगलादेशचा पीसीटी घरसला. आता, जर भारताने कोलंबो येथे श्रीलंकेविरुद्धची दुसरी कसोटी जिंकली, तर तो बांगलादेशला मागे टाकून डब्ल्यूटीसी गुणतालिकेत चौथ्या स्थानावर पोहोचू शकतो.

डब्ल्यूटीसीमध्ये बांगलादेशला मागे टाकण्याची भारताला संधी ऑस्ट्रेलियाच्या विजयाने डब्ल्यूटीसी गुणतालिकेत बांगलादेशला मोठा धक्का बसला आहे. पहिली कसोटी जिंकल्यानंतर बांगलादेशचा पीसीटी ६६.६७ होता, जो दुसरी कसोटी मालबाजवत ५५.५६ पर्यंत घरसला. असे असूनही, बांगलादेश मध्ये चौथ्या स्थानावर कायम आहे.

१० सामन्यांवर भारताकडे ६४ गुण आणि ५३.३३ चा पीसीटी आहे. या कालावधीत भारतीय संघाने पाच सामने जिंकले आहेत, चार मागेपुढे आहेत आणि एक अनिर्णित राहिला आहे. त्यामुळे, श्रीलंकेविरुद्धच्या दुसऱ्या कसोटीत विजय मिळवल्यास भारताला बांगलादेशला मागे टाकून डब्ल्यूटीसी क्रमवारीत

आह्वानात्मक परिस्थितीत निर्यातितले खेळले, तर त्यांना तेथील परिस्थितीशी आणि वेगवान गोलंदाजीशी जुळवून घेण्यास मदत होईल. तो म्हणाला की संघातील जवळपास १० टक्के खेळद्वारे ऑस्ट्रेलियामध्ये खेळण्याचा कोणातही प्लानूनयव नव्हता.

डार्विनमध्ये ऐतिहासिक विजय, मॅकेमध्ये स्टार्कचा कहर पहिल्या कसोटीत, बांगलादेशने महदेशात ऑस्ट्रेलियाला पहिल्यांदाच पराभूत करून इतिहास रचला. दुसऱ्या डावात ५७ धावांचे फायदा लक्ष्य गाठताना संघाने नऊ गडी राखून विजय मिळवला. पहिल्या डावात हसन महमूदने सहा बळी घेऊन ऑस्ट्रेलियाचा १९८ धावांवर रोखले, तर तनिषद हसन तामिळनाडू जोरावर बांगलादेशने ४२६ धावा केल्या.

दुसऱ्या कसोटीत परिस्थिती उघडता मिमल स्कॉर्मने ६/१२ अशी कायमगीत करत बांगलादेशला ६४ धावांवर गुंडाळले. कैमरत प्रताप ६७ धावांच्या जोरावर ऑस्ट्रेलियाने २१० धावा केल्या. दुसऱ्या डावात, स्टार्कने पुन्हा एकदा बांगलादेशला फलंदाजीचा धुलाई करत ४/३९ अशी कायमगीरी केली आणि संघाला ९५ धावांवर रोखले.

बांगलादेशचे मानांकन यश, डब्ल्यूटीसीमध्ये

भारताची चौथ्या स्थानावर नजर एकीकडे, ऑस्ट्रेलिया दोन्यानंतर बांगलादेशने आयसीसी कसोटी मानांकनत ऐतिहासिक सहाने स्थान मिळवले आहे, तर दुसरीकडे, दुसऱ्या कसोटीतील पराभवांमुळे डब्ल्यूटीसी गुणतालिकेतील त्यांचे स्थान कमकुवत झाले आहे. याचा थेट फायदा भारताला होऊ शकतो. श्रीलंकेविरुद्धची कोलंबो कसोटी भारतीय संघासाठी महत्त्वपूर्ण असेल, कारण विजय त्यांना डब्ल्यूटीसी अंतिम फेरीच्या शर्वतीत चौथ्या स्थानावर पोहोचवू शकतो.

भारत -श्रीलंका कोलंबो कसोटी रिविचारी श्रीलंकेविरुद्धच्या दुसऱ्या कसोटीच्या पहिल्या दिवशी डाव्या हाताला दुखापत झाल्याने भारताचा यष्टीरक्षक फलंदाज रिषभ होऊन मैदानाबाहेर गेला. दिवसाच्या तिसऱ्या सत्रात श्रीलंकेची कायमगीत गोलंदाज लालिुरू कुमारने पंतला एक अखंड चेंडू टाकला आणि भारतीय खेळद्वारे तो खेळण्याचा प्रयत्न केला, पण चेंडू त्याच्या बॅटवरून डाव्या हाताला लागला. दुखापतीनंतर पंत वेदनेने विव्कळता दिसला. भारतीय संघाचे फिजिओथेरेपिस्ट १६७ धावा करणाऱ्या डावखूरा फलंदाज पडिक्कलने मिळवलेल्या या

संधीचा पुरेपूर फायदा घेतला आणि लय पकडल्यानंतर श्रीलंकेच्या गोलंदाजांविरुद्ध काही आकर्षक फटके खेळले. लालिुरू कुमारच्या गोलंदाजीवर मारलेला त्याचा शक्तिशाली पुल शॉट डावातील प्रमुख आकर्षणपैकी एक होता. भारताचे त्याने ९० चेंडूंमध्ये आपले अर्धशतक पूर्ण केले. मिलनेही मोठ्या आत्मविश्वासाने फलंदाजी केली. डावखूरा फिरकी गोलंदाज प्रभात जयसूर्याच्या गोलंदाजीवर मारलेला त्याचा शॉट अर्ध पुल शॉट पाहण्यासारखा होता. मात्र, चहापानाच्या थोड्या वेळपूर्वी त्याचे लक्ष विचलित झाले आणि तो अधिशा फर्नांडीच्या गोलंदाजीवर यष्टीरक्षक निरोशन डिकवेलाकडे झेल देऊन बाद झाला. तत्पूर्वी, नाणेफेक जिंकून प्रथम फलंदाजी सुरुवात केली. भारताने सावध झाल्यात केली, यज्ञ राहुल (१८) आणि जयसवाल (४५) यांनी पहिल्या विकेटसाठी ३७ धावा जोडल्या. पहिल्या दिवसाचा खेळ संपायला चार मिनिट बाकी असताना रविंद्र जडेजा ४३ धावांवर त्रिफळ्यात झाला. त्यानंतर दुर्धर्मावर सारांश जैन फलंदाजीला आला. खेळ संपला तेव्हा भारताच्या ५ बाद ३० धावा झाल्या होत्या. त्यावेळी सारांश जैन ४ व ध्रुव जुरेल ७ धावांवर नाबाद परतले. भारत दुसऱ्या दिवशी मोठी धावसंख्या उघडी करून सामना जिंकण्याच्या दृष्टी ने प्रयत्न करणार हा काळ्या दगडावरची रच आहे.

- १०९६३७३०९२

तंत्रज्ञानाच्या माध्यमातून सक्षम नागरिक, शिक्षक व विद्यार्थी घडविण्याचे प्रयत्न गरजेचे : गडकरी
'एकलव्य एकल विद्यालय शिक्षक-पर्यवेक्षक प्रशिक्षण वर्ग'चा समारोप

नसल्याने नागरिकांमधील
असुरक्षिततेची भावना वाढत
आहे.
रात्रीच नव्हे, तर
दिसासहळवण्याही चोरीच्या
घटना घडत असल्याने
चोरट्यांचे मोनोबल वाढल्याचे
चित्र आहे. या घटनांआ आळा
घालण्यासाठी पोलीसना
गंतीसह ठोस तपास मोहीम
राबवून चोरट्यांचा छडा
लावावा, अशी नागरिकांची
मागणी आहे. अनस्था अडुचा
नंबर कोणाचा? या चिंतेत
मिवापुरकांना दिवस काढावे
लागातील.

थोडक्यात

विशाल रक्तदान अभियानाला रामटेकमध्ये उत्स्फूर्त प्रतिसाद

दै. सिंहवाणी वृत्त, रामटेक
दि. २३ ऑगस्ट २०२६ : विश्वबंधुत्व दिवस तसेच राजयोगिनी ब्रह्माकुमारी प्रकाशमण्डल दादीजी यांच्या ९८व्या पुण्यतिथीनिमित्त रामटेक येथे विशाल रक्तदान अभियानाचे आयोजन करण्यात आले. ब्रह्माकुमारी संस्था व समाज सेवा प्रभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने सुभाष बॉई, मंगलवारी, रामटेक येथील आत्मचिंतन भवन ब्रह्माकुमारी सेवा केंद्रात सकाळी ९ ते सायंकाळी ४ वाजेपर्यंत हे रक्तदान शिबिर उत्साहात पार पडले. या रक्तदान शिबिराचे आयोजन रामटेक ब्रह्माकुमारी सेवा केंद्राच्या संचालिका ललिता दीदी यांच्या सहयोगाने करण्यात आले. मानवसेवा आणि सामाजिक बांधिलकीचा संदेश देत नागरिकांनी मोठ्या उत्स्फूर्ततेने रक्तदान करून या उपक्रमाला भरपूरून प्रतिसाद दिला. यावेळी बी. के. मीशा भाई माळोरे, बी. के. रुपेश भाई शिवनेतवार, बी. के. छाया दीदी, बी. के. कल्याणी दीदी, बी. के. ब्रह्म बहान यांच्यासह राजू भोसकर व सौ. शुभांगी राजू भोसकर यांची प्रमुख उपस्थिती होती. जीवन ज्योती ब्लड बँक, नानापूर यांच्या मदतीने रक्तसंकलनासाठी विशेष सहकार्य केले. त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली रक्तदानाची प्रक्रिया सुरळीतपणे पार पळेली.

रक्तदान हे केवळ सामाजिक कर्तव्य नसून गरजू व्यक्तीचे प्राण वाचविणारे महान मानवतावादी कार्य आहे, या भावनेतून अनेक नागरिकांनी या अभियानात सहभागी होत रक्तदान केले. रक्तदान करा, जीवन वाचा या संदेशाला रामटेक शहरातील नागरिकांनी उत्स्फूर्त प्रतिसाद देत मानवतेचा आदर्श निर्माण केला. या उपक्रमातून विश्वबंधुत्व, मानवसेवा आणि सामाजिक एकतेचा संदेश जनमानसात पोहोचला. आयोजकांनी रक्तदात्यांचे, स्वयंसेवकांचे तसेच जीवन ज्योती ब्लड बँकेच्या संपूर्ण टीमचे मनःपूर्वक आभार मानले.

पीआरटी कर्मचाऱ्यांचे व हंगामी वन मजुरांचे प्रलंबित मानधन तातडीने अदा करा, अन्यथा गोडवाना गणतंत्र पार्टीचे आंदोलन

दै. सिंहवाणी वृत्त, रामटेक
पवनी वनपरिक्षेत्र, रामटेक अंतर्गत कार्यरत पीआरटी कर्मचाऱ्यांचे प्रलंबित मानधन अद्याप अदा झालेले नाही. संबंधित कर्मचाऱ्यांनी वन विभागाचे क्षेत्रीय कामकाज प्रशासकिकपणे पार पाडूनही त्यांच्या मेहरताच्या मोबदला वेळेत मिळत नसल्याने त्यांच्यावर आर्थिक संकट ओढवले आहे. पीआरटी कर्मचाऱ्यांचे प्रलंबित मानधन तातडीने अदा करण्यासाठी RFO, पवनी यांच्या मार्फत उपसंचालक, वन विभाग यांच्याकडे आवागार कार्यावली करण्याची मागणी करण्यात आली आहे. मात्र, मागील पाच ते सहा महिन्यांच्या प्रलंबित मानधन तातडीने अदा करून कर्मचाऱ्यांना दिलेला स दिल्यास गोडवाना गणतंत्र पार्टीच्या वतीने संबंधित या प्रश्नाकडे गांधीयाने लक्ष देऊन पीआरटी कर्मचाऱ्यांचे संपूर्ण प्रलंबित मानधन तातडीने अदा करावे आणि भविष्यात मानधन नियमितपणे मिळण्याची व्यवस्था करावी, अशी मागणी गोडवाना गणतंत्र पार्टीच्या वतीने करण्यात आली आहे, असे गोडवाना गणतंत्र पार्टी रामटेक, या प्रसंगी गोडवाना गणतंत्र पार्टी चे प्रदेश अध्यक्ष हरीश उर्डके, आर्ल इंडिया आदिवासी एमएलईज फेडरेशनचे केंद्रीय महासचिव विजय कोकोडे, प्रविण वानखेडे, विठ्ठल ठाकरे यांची उपस्थिती होती.

इसनाटोला मार्गावरील खडे बुजविण्यासाठी विमल कटरे यांचा पुढाकार

२०२६-२७ साठी डांबरीकरणाचा प्रस्ताव; पावसाळ्यात जीएसपीटी टाकण्याचे काम लवकरच सुरू होणार

दै. सिंहवाणी वृत्त, सालेकसा- राजु फुडे

तिखेडी जिल्हा परिषद क्षेत्रातील इसनाटोला मार्गावर मोठमोठे खडे पडल्याने नागरिकांना ये-जा करताना मोठ्या अडचणीचा सामना करावा लागत आहे. पावसाचे पाणी या खड्ड्यांमध्ये साचत असल्याने दुचाकीस्वार, चारचाकी वाहनचालक तसेच पादचाऱ्यांना जीव धुीत करून मार्गक्रमण करावे लागत आहे. इसनाटोला मार्गाची दुरुवस्था लक्षात घेऊन गावमितीतील नागरिकांनी रस्त्याचा कायमस्वरूपी दुरुस्तीसाठी डांबरीकरणाचा प्रस्ताव सादर करण्याची मागणी जिल्हा परिषद सदस्या विमल ताई बबलू कटरे यांच्याकडे केली. नागरिकांच्या मागणीची तालुका दखल घेत विमल कटरे यांनी स २०२६-२७ मध्ये डांबरी रस्त्याच्या कामासाठी प्रस्ताव दाखल केला आहे.

दरम्यान, कायमस्वरूपी डांबरीकरणाचे काम मंजूर होऊन सुरू होईपर्यंत पावसाळ्यात नागरिकांना त्रास होऊ नये, यासाठी रस्त्यावरील खडे बुजविण्याकरिता जीएसपीटी टाकण्याचे काम लवकरच सुरू करण्यात येणार असल्याची माहिती विमल ताई कटरे यांनी दिली. नागरिकांच्या दैनंदिन समस्या आणि आपल्या जिल्हा परिषद क्षेत्रातील विकासकामांना प्राधान्य देत, कोणतीही समस्या नागरिकांनी ठेत आपल्या निदर्शनास आणून द्यावी, ती सोडविण्यासाठी आपण तत्परतेने प्रयत्न करू, अशी भूमिका विमल ताई कटरे यांनी व्यक्त केली. इसनाटोला मार्गाच्या दुरुस्तीबाबत तातडीने पुढाकार घेतल्याने रस्त्यात नागरिकांकडून विमल ताई कटरे यांच्या प्रयत्नांचे स्वागत करण्यात येत असून, रस्त्याचे डांबरीकरणचे काम लवकरच लवकर मार्गी लागवे, अशी अपेक्षा नागरिकांनी व्यक्त केली आहे.

आमगाव-चांदसूरज डांबरी रस्त्याची दुरुवस्था, खड्ड्यांमुळे नागरिक त्रस्त

साखरीटोला पुलावीही बिकट अवस्था, वारंवार डागडुजी करूनही समस्या कायम

दै. सिंहवाणी वृत्त, सालेकसा-राजु फुडे
आमगाव ते चांदसूरज तसेच सालेकसा-आमगाव मार्गाची सध्या मोठ्या प्रमाणात दुरुवस्था झाली असून, रस्त्यावर ठिकठिकाणी मोठमोठे खडे पडले आहेत. पावसाचे पाणी या खड्ड्यांमध्ये साचत असल्याने वाहनचालकांना मोठी कसरत करावी लागत आहे. दुचाकीस्वार, चारचाकी वाहनचालक, विद्यार्थी तसेच पायी जाणाऱ्या नागरिकांना या खंबव रस्त्याचा मोठा त्रास होणार, असा प्रश्न नागरिकांना पडला आहे.

या मार्गावर पायाळी खड्ड्यांमुळे अपघाताही झाले असून, अनेक नागरिक वाहनांवरून घसरून

पडल्याच्या घटना घडल्या आहेत. त्यामुळे या रस्त्याची तातडीने दुरुस्ती करण्याची मागणी नागरिकांकडून जोर धरत आहे. लोकप्रतिनिधींनी ठोस भूमिका घेण्याची मागणी आमचा भागाचे खासदार आणि आमदार या रस्त्याच्या समस्येकडे कधी गांधीयाने लक्ष देणार? असा सवाल नागरिक उपस्थित करीत आहेत. रस्त्याच्या कामाबाबत विचाराणा केली असता काम मंजूर झाले आहे, असे सांगितले जाते; मात्र प्रत्यक्ष काम कधी सुरू होणार, असा प्रश्न नागरिकांना पडला आहे.

काम मंजूर झाले असेल तर ते प्रत्यक्षात कधी होणार? केवळ

आश्वासने देऊन आणखी किती दिवस नागरिकांना प्रतीक्षा करावता लावणार? अशी नाराजी नागरिकांमध्ये व्यक्त होत आहे. संबंधित लोकप्रतिनिधींनी शसनायकडे पाठपुरावा करून या मार्गासाठी आवश्यक निधी उपलब्ध करून द्यावा आणि रस्त्याचे काम तातडीने सुरू करावे, अशी मागणी होत आहे.

साखरीटोला पुलाची अवस्थाही चिंताजनक
सालेकसा-आमगाव मार्गावरील साखरीटोला येथील पुलाची अवस्थाही काही वर्षांपासून खराब असल्याचे नागरिकांचे म्हणणे आहे. पुलाची दुरुवस्था झाल्यामुळे बस आणि मोट्या

ट्रकच्या वाहतुकीवर परिणाम झाला आहे. त्यामुळे बसला पर्यायी मार्गाने जावे लागत असून, प्रवाशांचा वेळ आणि खर्च दोन्ही वाढत आहेत. दरम्यान, बससेवा व मोठ्या वाहनांच्या वाहतुकीवर मर्यादा आल्याने सवारी वाहने, काळी-पिवळी वाहने आणि टेम्पो यांच्यावर प्रवाशांची मोठी भिस्त आहे. त्यामुळे या वाहनांच्या

भाड्यातही वाढ झाल्याची तक्रार नागरिकांकडून करण्यात येत आहे. परिणामी आधीच आर्थिक अडचणीत असलेल्या सर्वसामान्य आणि गरीब प्रवाशांना अतिरिक्त आर्थिक भुर्दा सहन करावा लागत आहे. क्षमतेपेक्षा जास्त प्रवासी वाहन तालुकी डागडुजी करण्यासाठी रस्त्याचे कायमस्वरूपी अडचणी दर्जेदार बांधकाम करण्यात यावे, अशी मागणी आहे.

बहुपक्षीय लोकशाहीला वाळवी लावण्याचा प्रयत्न, आपला राष्ट्रग्रंथ संविधान जगात सर्वोत्तम : ज्येष्ठ संपादक तुळशीदास भोईटे

दै. सिंहवाणी वृत्त, मुंबई-रवींद्र मालुसरे
संसदीय लोकशाही बहुपक्षीय आहे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी संविधान पडवताना भारतातील विविधता लक्षात घेत बहुपक्षीय संसदीय लोकशाही आपल्याला दिली. पण गेल्या काही दशकांमध्ये राजकीय स्थानासाठी पक्षांवर आणि आता तर थेट पक्षचौरीवर आरोप होत, पक्षांचे अस्तित्व संवैधानिक सुरवात केली आहे. बहुपक्षीय संसदीय लोकशाहीला अशी वाळवी लागत पक्ष संपू लागले, तर लोकशाहीकडे उलट कशी? मुद्दा फक्त ठाकरे, शिंदे, पवार, फडणवीस, मोदी, शाह, गांधी या राजकीय नेत्यांपुरता मर्यादित नाही. न्यू फक्त शिवसेना, राष्ट्रवादी, काँग्रेस, भाजपा या पक्षांपुरता सुद्धा मर्यादित नाही.

त्याची व्यापकता समजणं, गर्जेचं आहे. हा संसदीय लोकशाहीच्या अस्तित्वाचा प्रश्न आहे असे मत राजकीय विश्लेषक मुकुंजीतरे संपादक तुळशीदास भोईटे यांनी वृत्तपत्र लेखकांच्या समोर मांडले. काश्मिनाथ धरू हॉल ट्रस्टच्या दादर सार्वजनिक वाचनालयात मराठी वृत्तपत्र लेखक संघाचा ७७ वा वार्षिक पत्र दिनांक कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता त्यावेळी भोईटे प्रमुख वक्तृ म्हणून बोलत होते. कार्यक्रमाला

अध्यक्षस्थानी माजी प्रमुख कार्यवाह विजयनाथ पंडीत तर पोलादपूर तालुक्यातील विद्यादासचे कार्य निस्वार्थीपणे करणारे ज्येष्ठ सामाजिक कार्यकर्ते शिवराम उतेकर, माजी अध्यक्ष विजय ना कदम, माजी अध्यक्ष प्रकाश नागाने हे प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. लोकशाहीचा गाभा संविधानात वसलेला असतो आणि त्या लोकशाहीला जिवंत ठेवण्याचे काम लेखणी करीत असते. शब्दमंचेचे समाजाला दिशा देण्याची, व्यवस्थेचा प्रविष्ट, त्यातून विचारण्याची आणि सत्याचा आरसा दाखवण्याची ताकद असते. याच विचारधारेला केंद्रस्थानी ठेवून मराठी वृत्तपत्र लेखक संघ मुंबईच्या वतीने 'वृत्तपत्र लेखक दिनांक औचित्य साधून या विषय वैचारिक व्याख्यानाचे आयोजन केले होते. भोईटे पुढे असेही म्हणाले की, हातातील दोन विषय बाजूला ठेवून देशसेवायसमोर आलेली सध्याची राजकीय परिस्थिती

सर्वोत्तम अवस्थ करून सोडत आहे, त्यामुळे पुस्तक लिहिण्यासाठी मी तिसरा विषय हाती घेतला तो संविधानाचा. आपल्या राष्ट्रग्रंथाचे महत्त्व अधोरेखित करण्याचा, आपल्या राष्ट्रग्रंथासोबत भोताली आजवर घडत आलेल्या, घडत असलेल्या, घडू शकणाऱ्या राजकारणाचा वेधही घेण्याचा अभ्यासपूर्ण प्रयत्न केला आहे. सध्यातलं वास्तव प्रत्येकाला कळलं पाहिजे. राष्ट्रग्रंथ संविधानात नेमकं काय आहे, तेच जगातील सर्वोत्तम कसा तरी सोप्या शब्दात समजावून पाहिजे. त्यातून त्याच्या कसोटीवर सारं काही पाहण्याची सवय लागलीच पाहिजे. शिवराम उतेकर यांनी परिस्थिती कशीही असोय माणसाने आपल्या आयुष्याचे उत्प्रेर ठरवले पाहिजे, त्याचबरोबर आपण समाजाचे काही देणं लागातो या भावनेतून विश्वास: परिस्थितीशी झगडण्याला लोकसोबत आपण माणुसकीच्या भावनेतून उभे राहायला हवे. वृत्तपत्र लेखक हेच काम हातत

लेखणी धरून निर्भडपणे आणि निस्वार्थीपणे करीत असतो. वर्तमानातील सामाजिक व राजकीय घडामोडींचे मान ठेवत, संविधानाच्या मूळ मूल्येची निष्ठा राखून समाजहितेची लेखन कसे घडवता हवे यावर आज सखोल विचारमंथन झाले आहे.

संघाध्यक्ष रवींद्र मालुसरे यांनी १९४९ पासूनच्या संस्थेच्या चळवळीचा आढावा घेतला. वृत्तपत्र लेखक हा पेशेची, बोलतो, वाचतो आणि मग लिहितो, याच अनुषंगाने आज दिल्ली दरबारी डाव प्रतिभाव चाललेल्या व देशभर घुसळण चाललेल्या महत्त्वाच्या विषयावर आपण चर्चा करणार आहोत. आदर्श वातावरण संपादक पंकजकुमार पाटील यांचा प्रयाकर पाथे स्मृती पुस्तकार प्रदान करून यावेळी गौरव करण्यात आला.

कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन कार्यक्रम प्रमुख दिगंबर चव्हाण तर आभार प्रदर्शन कार्यवाह नितिन कदम यांनी केले. कार्यक्रम संपल्यानंतर लेखकांच्या मार्गदर्शनाखाली कार्योपस्थ रमेश पांढरे, माजी अध्यक्ष प्रकाश नागणे, दत्ताराम गवस, राजन देसाई, रामचंद्र जयवलात, अब्बास आतात, श्रीनिवास डोगरे, विवेक तवटे, सतीश भोसले, दिलीप दळवी यांनी कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी विशेष मेहनत घेतली.

श्रावणात 'बम बम भोले'च्या जयघोषाने कावड यात्रा भक्तिमय

दै. सिंहवाणी वृत्त, सालेकसा-राजु फुडे
श्रावण महिन्याच्या पावन पर्वांनिमित्त केसर कालीनी, आमगाव खुर्द येथील श्री लक्ष्मेश्वर महादेव मंदिराच्या वतीने दत्तवर्षीप्रमाणे यंदाही भव्य कावड यात्रेचे आयोजन करण्यात आले. या कावड यात्रेत महिला, पुरुष तसेच शिवभक्तांनी मोठ्या संख्येने सहभागी होत भक्तिभावाने यात्रेचा लाभ घेतला. कावड यात्रेच्या निमित्त श्रावण महिन्यात भगवान शिवाची आराधना करण्याला विशेष महत्त्व असून, या कावड यात्रेमुळे परिसरातील भाविकांमध्ये धार्मिक उत्साहाचे वातावरण निर्माण झाले. श्रद्धा, भक्ती आणि एकतेचा संदेश देणारी ही उत्सव यात्रा मोठ्या उत्साहात आणि पवित्र जल कावडीत घेऊन भाविक पुन्हा श्री लक्ष्मेश्वर

महादेव मंदिराकडे रवाना झाले. यावेळी संपूर्ण मार्गावर बम बम भोले, हर हर महादेवच्या जयघोषाने परिसर दुमडतून गेला. भगव्या पावला, कावडी आणि शिवनामाच्या कवणधुमामुळे संपूर्ण नावावरून भक्तिमय झाले होते. महिला व पुरुष भाविकांनी मोठ्या उत्साहाने कावड यात्रा पूर्ण करून भगवान श्री लक्ष्मेश्वर महादेवाचे जलाभिषेक व पूजन केले. श्रावण महिन्यात भगवान शिवाची आराधना करण्याला विशेष महत्त्व असून, या कावड यात्रेमुळे परिसरातील भाविकांमध्ये धार्मिक उत्साहाचे वातावरण निर्माण झाले. श्रद्धा, भक्ती आणि एकतेचा संदेश देणारी ही उत्सव यात्रा मोठ्या उत्साहात आणि पवित्र जल कावडीत घेऊन भाविक पुन्हा श्री लक्ष्मेश्वर

कृषी अधिकारी व शास्त्रज्ञ शेतकऱ्यांच्या बांधावर; संत्रा-मोसंबी फळगाय निर्यंत्रणासाठी प्रत्यक्ष मार्गदर्शन

दै. सिंहवाणी वृत्त, नरखेड
नरखेड तालुक्यात संत्रा व मोसंबी फळांमध्ये काही ठिकाणी होत असलेल्या फळगायच्या समस्येने शेतकऱ्यांची चिंता वाढली असताना कृषी विभागाचे पुढाकार घेत अधिकारी व शास्त्रज्ञांना थेट शेतकऱ्यांच्या बांधावर पाठविले. तालुक्यातील विविध फळगायची प्रत्यक्ष पाहणी करून फळगाय, अन्नद्रव्यांची कमतरता, कीड-रोगांचा प्रदुर्भाव तसेच बदलत्या हवामानाचा परिणाम याबाबत उत्पन्न शेतकऱ्यांना शास्त्रीय मार्गदर्शन करण्यात आले. संत्रा व मोसंबी फळांसाठी फळगायद्वारे होत शेतकऱ्यांकडून प्राच झालेल्या तक्रारी व अर्जांच्या अनुषंगाने कृषी विभागाचे विशेष पाहणी मोहीम राबविली. यावेळी खेडी, कल्यांत व गोयांनी गायमुख परिसरातील संत्रा व मोसंबी बागांना थेट देऊन झाडांची वाढ, फळधारणा, पानांची स्थिती, नवीन फुटवे, अन्नद्रव्यांची उपलब्धता तसेच

कीड व रोगांची लक्षणे यांची बारकाईने पाहणी करण्यात आली. प्रादेशिक फळ संशोधन केंद्र, वडली फार्मच्या शास्त्रज्ञ ए. डी. संत्रा व मोसंबी फळांसाठी होण्यावातील विविध कारणांची शिस्तवर माहिती शेतकऱ्यांना दिली. फळगायामध्ये संतुलित खत व्यवस्थापन, सूक्ष्म अन्नद्रव्यांचा योग्य वापर, योग्य पाणी व्यवस्थापन, कीड व रोग नियंत्रण तसेच बांधक व्यवस्थापन या बाबींकडे विशेष लक्ष देणे आवश्यक असल्याचे त्यांनी सांगितले. केवळ फळगाय सुरू

झाल्यानंतर उपाययोजना करणे फळगायेशा फळगायेशा प्रत्येक वाडीच्या अवस्थेत शास्त्रीय पद्धतीने नियोजनबद्ध व्यवस्थापन करणे गरजेचे असल्याचेही त्यांनी स्पष्ट केले. बागेतील झाडांवर अनावश्यक ओषधींची वापरणी टाळून कृषी विभाग व तज्ज्ञांच्या सल्ल्यानुसार आवश्यक उपाययोजना करण्याचे आवाहन करण्यात आले. हवामानामुळे तापमानातील चढ-उतार, अनियमित पाऊस आणि आर्द्रतेतील बदल यांचा संत्रा व

मोसंबी बागांवर परिणाम होत आहे. त्यामुळे शेतकऱ्यांनी आपल्या बागेचे नियमित निरीक्षण करून झाडांची अवस्था, फळधारणा, पानांचा रंग, नवीन वाढ तसेच कीड व रोगांची लक्षणे याकडे विशेष लक्ष द्यावे, असे मार्गदर्शन करण्यात आले. उप कृषी अधिकारी पी. आर. कोकाटे यांनी संत्रा व मोसंबी फळांच्या मुख्य वाडीच्या अन्नद्रव्य व्यवस्थापनाबाबत सविस्तर मार्गदर्शन केले. झाडांच्या वयानुसार व वाडीच्या अवस्थेनुसार आवश्यक

अन्नद्रव्यांचा योग्य प्रमाणात आणि योग्य वेळी वापर करण्याचे उपाययोजनांचे आदेश दिले. माती परीक्षण या तज्ज्ञांच्या सल्ल्यानुसार खातांचा वापर करून अनावश्यक खर्च टाळवा, असेही त्यांनी सांगितले. या पाहणीदरम्यान शेतकऱ्यांनी आपल्या फळगायामधील विविध समस्या कृषी अधिकारी व शास्त्रज्ञांसमोर मांडल्या. प्रत्येक बागेची परिस्थिती लक्षात घेऊन प्रत्यक्ष बांधावरच आवश्यक उपाययोजनांचे मार्गदर्शन करण्यात आले. त्यामुळे शेतकऱ्यांना निर्यंत्रणासह अन्नद्रव्य व्यवस्थापन, कीड-रोग नियंत्रण आणि फळगायच्या कार्यात्मक व्यवस्थापनाची महत्त्वपूर्ण माहिती मिळाली. कृषी विभागाच्या या शेतकऱ्यांच्या बांधावर उपक्रमांमुळे संत्रा व मोसंबी उत्पादकांना वेळेवर तालिक मार्गदर्शन मिळाले असून, शास्त्रीय पद्धतीने व्यवस्थापन केल्यास फळगाय कमी करून

फळगायामध्ये नुकसान टाळण्यास मदत होणार आहे. यावेळी तालुका कृषी अधिकारी के. डी. कोळी, मंडळ कृषी अधिकारी आर. आर. चंडीमिश्राम, उप कृषी अधिकारी पी. आर. कोकाटे, कृषीसेवक कु. एम. आर. खरवडे तसेच कृषी विभागाचे अधिकारी व दुर्मर्चाची उपस्थित होते. कृषी विभागाच्या अधिकारी व शास्त्रज्ञांच्या प्रत्यक्ष बांधावर भेटीमुळे नरखेड तालुक्यातील संत्रा व मोसंबी फळगाय शेतकऱ्यांना फळगाय निर्यंत्रण, संतुलित अन्नद्रव्य व्यवस्थापन, कीड व रोग नियंत्रण आणि बदलत्या हवामानात फळगायची योग्य निगा राखण्याबाबत उपयुक्त शास्त्रीय मार्गदर्शन मिळाले आहे. शेतकऱ्यांनी फळगायामध्ये कोणतीही समस्या दिवून येवच विलंब न करता कृषी विभागाशी संपर्क साधून वेळेवर तालिक मार्गदर्शन घेण्याचे आवाहन करण्यात आले आहे.

शिक्षणव्यवस्थेतील कमतरता तपासा, अशी मागणी आता पुढे येत आहे.

शिकक हा शिपाई, कारकून किंवा डेरा पेटाई ऑपरॅटर नसून विद्यार्थ्यांच्या भविष्याचा शिफारकर्ता आहे. त्यामुळे त्याच्या हातात खरूपेतर आणि विद्यार्थ्यांसाठी पुरेसा वेळ देणे गरजेचे आहे.

अखेरचा सवाल शिक्षक काम करतो का? हा प्रश्न निचाराव्याख्या शिक्षकांना त्याचे मूळ काम शिकवणे करणेसाठी पुरेसा वेळ दिला जातो का, हा प्रश्न अधिक महत्त्वाचा आहे.

शिक्षकांना शिकवू द्या, शिक्षणापाी पुणवत्ता वाडू द्या!

शिक्षक सक्षम झाला, तर शिक्षणव्यवस्था सक्षम होईल आणि विद्यार्थ्यांचे भविष्य